

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N69

30.07.2020

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: ელექტროგადამცემი ხაზის (იმერეთი 110 კვ.) გაყვანა და ექსპლუატაცია.

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: შპს „უსასრულო ენერჯია“. ქ. თბილისი, იური გაგარინის ქ. N24 II სართული.

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: საჩხერის და ჭიათურის მუნიციპალიტეტები.

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 19.06.2020

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გამა კონსალტინგი“.

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შპს „უსასრულო ენერჯიას“ მიერ 2020 წლის 19 ივნისს წარმოდგენილი იქნა საჩხერის და ჭიათურის მუნიციპალიტეტებში, ელექტროგადამცემი ხაზის (იმერეთი 110 კვ.) გაყვანისა და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საპროექტო ორჯაჭვო ელექტროგადამცემი ხაზი (იმერეთი 110 კვ.) უზრუნველყოფს შპს „უსასრულო ენერჯიას“ მიერ დაგეგმილი ქარის ელექტროსადგურების „იმერეთი 1“ და „იმერეთი 2“-ის მიერ გამომუშავებული ელექტროენერჯიის ქსელში (არსებულ ქვესადგურ „ჭიათურა-5“) ინტეგრაციას. საპროექტო ეგხ-ის სიგრძე შეადგენს დაახლოებით 21 კმ-ს.

წარმოდგენილ სკოპინგის ანგარიშში განხილულია საპროექტო ელექტროგადამცემი ხაზის გაყვანის 3 ალტერნატიული ვარიანტი. პირველი და მეორე ალტერნატიული ვარიანტები განხილულია უკეთეს ალტერნატივებად მე-3 ალტერნატიულ ვარიანტთან შედარებით, ვინაიდან პირველი და მე-2 ალტერნატივა ზურმუხტის ქსელის საიტიდან GE0000052 („სურამი 4“) დაცილებულია 1600 მეტრით, ხოლო მე-3 ალტერნატივა, დაახლოებით 800 მეტრზე უახლოვდება მას. პირველი და მეორე ალტერნატიული ვარიანტის შემთხვევაში განხილულია ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედება და საცხოვრებელ სახლებთან (სოფ.

შომახეთთან) დაშორების მანძილები. აღნიშნული ალტერნატიული ვარიანტების განხილვის შედეგად უპირატესობა მიენიჭა პირველ ალტერნატივას. ანგარიშში ასევე განხილულია არაქმედების ალტერნატივა.

საპროექტო ელექტროგადამცემი ხაზი (იმერეთი 110 კვ.) იწყება საპროექტო 33/110 ქვესადგურიდან, რომელიც დასახლებული პუნქტიდან, სოფ. ნიგვზარადან დაშორებულია დაახლოებით 800 მეტრით. საპროექტო საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის საწყისი 2 კილომეტრიანი მონაკვეთი შემოუვლის სოფ. ნიგვზარას. აღნიშნულ მონაკვეთზე, საპროექტო ეგხ-ის ბუფერიდან, უახლოესი საცხოვრებელი სახლი მდებარეობს დაახლოებით 660 მეტრის დაშორებით. სოფ. ნიგვზარას შემდეგ, ეგხ-ის დაახლოებით 800 მ სიგრძის მონაკვეთი ჩრდილოეთიდან შემოუვლის არსებულ ტყის კორომს და მიუახლოვდება სოფ. შომახეთს. სოფ. შომახეთის მიმდებარე ტერიტორიაზე, ეგხ-ის ბუფერიდან, უახლოეს საცხოვრებელ სახლამდე მანძილი შეადგენს დაახლოებით 104 მეტრს. სოფ. შომახეთის ტერიტორიაზე საპროექტო ელექტროგადამცემი ხაზი კვეთს მდ. დუმალას, ჭიათურა-უსახელო-კორბოულის გზას და გრძელდება სოფ. უსახელოსა და სოფ. ჯალაურთას მიმართულებით. ჭიათურა-უსახელო-კორბოულის გზის კვეთაზე უახლოესი საცხოვრებელი სახლი მდებარეობს ეგხ-ის ბუფერიდან ჩრდილოეთით, დაახლოებით 23 მ. მანძილზე, ხოლო სამხრეთით, 89 მეტრში. სოფ. ჯალაურთასა და სოფ. უსახელოს შორის, ეგხ-ის დერეფნის ორი მონაკვეთი უახლოვდება საცხოვრებელ სახლებს. პირველ მონაკვეთზე ეგხ-ის ბუფერიდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი მდებარეობს 59 მ მანძილზე, ხოლო მეორე მონაკვეთზე - სამხრეთით, 91 მ მანძილზე (სოფ. ჯალაურთა). საპროექტო ელექტროგადამცემი ხაზი კვეთს რამდენიმე მცირე მდინარეს და ხევს. სკოპინგის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით საპროექტო ანძების განსათავსებლად შერჩეული იქნება მდინარეების და ხევების ნაპირიდან დაშორებული წერტილები, რათა მაქსიმალურად გამოირიცხოს ზედაპირული წყლის ხარისხზე ან წყლის ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების რისკები. გზშ-ის ეტაპზე მდინარეების და ხევების გადაკვეთის, ასევე საკვლევი დერეფნის ფარგლებში ჩატარდება ჰიდროლოგიური კვლევები და შეფასდება აღნიშნულ უბნებზე მაქსიმალური წყალდიდობით გამოწვეული მოსალოდნელი საფრთხეები, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში შემუშავდება შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები. საპროექტო ტერიტორიის რელიეფის ნაწილი მთაგორიანია, ხოლო ჩრდილო-დასავლეთი მხარე წარმოადგენს გაშლილ ვრცელ ვაკე-დეპრესიას (საჩხერე-ჭიათურის დეპრესია), რომელიც აგებულია იურული და მესამეული ასაკის ნალექებით.

გარკვეულ მონაკვეთებზე საკმაოდ ხშირია ეროზიულ-დენუდაციური ტიპის მოვლენები. ინტენსიურად ვლინდება მეწყრული პროცესები, ხოლო შედარებით იშვიათია კარსტული მოვლენები. სკოპინგის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით გზშ-ის ეტაპზე ტერიტორიაზე ჩატარდება გეოლოგიური კვლევა, არსებობის შემთხვევაში გამოვლინდება გეოლოგიურად საშიში უბნები და განისაზღვრება შემარბილებელი ღონისძიებები, ხოლო ჩატარებული გეოლოგიური სამუშაოების შედეგები წარმოდგენილი იქნება გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, პროექტის განხორციელების შედეგად ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება მოსალოდნელია შემდეგი მიმართულებით, კერძოდ:

- ზემოქმედება ფლორაზე და მცენარეულ საფარზე საპროექტო ტერიტორიების გასუფთავების და მიწის სამუშაოების პროცესში;
- ზემოქმედება ცხოველთა სახეობებზე და მათ საბინადრო ადგილებზე;

სკოპინგის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით 2020 წლის მაისის თვეში განხორციელდა საველე კვლევები. კვლევის მიზანი იყო საპროექტო ელექტროგადამცემი ხაზის დერეფანში და მის შემოგარენში მობინადრე ცხოველების სახეობრივი შემადგენლობის იდენტიფიცირება და მათზე, დაგეგმილი სამუშაოებით მოსალოდნელი ზემოქმედების განსაზღვრა. გარდა აღნიშნულისა, სკოპინგის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით ბიოლოგიური გარემოს უკეთ შესასწავლად, დაგეგმილია დამატებითი კვლევები. რაც ასახული იქნება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით წარმოდგენილ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში.

დაგეგმილი საქმიანობის სპეციფიკის და მასშტაბების გათვალისწინებით მოსალოდნელია, როგორც სახიფათო ასევე არასახიფათო ნარჩენის წარმოქმნა. სკოპინგის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით გზშ-ის ეტაპზე შემუშავდება ნარჩენების მართვის გეგმა, სადაც ასახული იქნება ნარჩენების სახეობები და რაოდენობა, როგორც მშენებლობის ასევე ექსპლუატაციის ეტაპისთვის. გარდა აღნიშნულისა დაზუსტდება მოსახსნელი გრუნტის რაოდენობა და მისი შემდგომი მართვის საკითხები.

ეგხ-ის საწყისი დაახლოებით 2 კმ სიგრძის მონაკვეთი, განთავსდება დასახლებული ზონიდან მოშორებით, სადაც არ არის წარმოდგენილი ატმოსფერულ ჰაერში ხმაურისა და ემისიების გავრცელების წყაროები, შესაბამისად საპროექტო ეგხ-ის საწყისი მონაკვეთის მშენებლობის ეტაპზე, უახლოეს რეცეპტორებზე, ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების და ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება იქნება მინიმალური. რაც შეეხება ეგხ-ის დანარჩენ მონაკვეთებს, გამოვლინდა რამდენიმე მონაკვეთი, რომელთა მშენებლობის ეტაპზე, მოსალოდნელი იქნება მოსახლეობაზე ზემოქმედება სამშენებლო ტექნიკით გამოწვეული ხმაურითა და ემისიებით, თუმცა აღსანიშნავია, რომ თითოეული ანძის მშენებლობა განხორციელდება თანმიმდევრობით და სამშენებლო სამუშაოების პერიოდი არ იქნება ხანგრძლივი. აღსანიშნავია, რომ დაგეგმილი საქმიანობა არ ითვალისწინებს რაიმე სახის სტაციონალური წყაროების დამონტაჟებას (მაგ: ბეტონის კვანძი). წინასწარი შეფასებით, ხმაურით და ემისიებით გამოწვეული ზემოქმედება შეიძლება შეფასდეს, როგორც საშუალო, რომელიც შემარბილებელი ღონისძიებების დაგეგმვა-გატარების პირობებში შესაძლებელია შემცირდეს და დაკვალიფიცირდეს როგორც დაბალი.

საპროექტო ეგხ-ის ტრასის ფარგლებში არსებობს სხვა ელექტროგადამცემი ხაზები. შესაბამისად, სკოპინგის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში განხილული იქნება საპროექტო ეგხ-ების კომპლექსური ზემოქმედება, როგორც ბუნებრივ, ასევე სოციალურ გარემოზე. კუმულაციური ზემოქმედების რისკებიდან პირველ რიგში განხილვას დაექვემდებარება ელექტრომაგნიტური გამოსხივება და ფრინველებზე ზემოქმედება.

სკოპინგის დასკვნის გაცემის მიზნით დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, 2020 წლის 10 ივლისს 12 საათზე საჩხერის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობის ეზოში (ღია სივრცეში), ხოლო 16:00 საათზე ჭიათურის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობის ეზოში (ღია სივრცეში)

გამართა აღნიშნული პროექტის საჯარო განხილვები. საჩხერის მუნიციპალიტეტში გამართულ საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ სამინისტროს, შპს „უსასრულო ენერჯის“, შპს „გამა კონსალტინგისა“ და საჩხერის მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლები, ასევე ქ. საჩხერის, სოფ. ჭილას, სოფ. ქორეთის, სოფ. ჭორვილას, სოფ. მერჯევის, სოფ. სხვიტორის, სოფ. გორისას, სოფ. იტავაზასა და სოფ. ქარმმანის მოსახლეობა. საჯარო განხილვაზე მოსახლეობის მხრიდან კითხვები დაისვა საპროექტო ტერიტორიაზე არსებულ მიწის ნაკვეთებსა და საცხოვრებელ სახლებზე პროექტის განხორციელებით გამოწვეულ მოსალოდნელ ზემოქმედებებთან, ასევე ადგილობრივების დასაქმებასთან დაკავშირებით, რომელსაც უპასუხა შპს „უსასრულო ენერჯის“ წარმომადგენელმა. კომპანიის წარმომადგენლის განმარტებით, პროექტის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში დასაქმებული პერსონალის დიდი ნაწილი იქნება ადგილობრივი მოსახლეობა, ხოლო პროექტი არ ითვალისწინებს ფიზიკურ და ეკონომიკურ განსახლებას. შპს „უსასრულო ენერჯის“ წარმომადგენელმა განმარტა, რომ გზმ-ის ეტაპზე დეტალურად იქნება შესწავლილი საპროექტო დერეფნის ფარგლებში მოქცეული კერძო მფლობელობაში არსებული მიწის ნაკვეთების ან სხვა უძრავი ქონების მდგომარეობა და საჭიროების შემთხვევაში კომპანიის მიერ მოხდება აღნიშნული საკუთრებების გამოსყიდვა ან დაკორექტირდება ეგზ-ის დერეფანი იმგვარად, რომ არ მოხდეს კერძო საკუთრების გადაკვეთა.. ჭიათურის მუნიციპალიტეტში გამართულ საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ სამინისტროს, შპს „უსასრულო ენერჯის“, შპს „გამა კონსალტინგისა“ და ჭიათურის მუნიციპალიტეტის მერიის წარმომადგენლები. აღნიშნულ საჯარო განხილვაზე დამსწრე საზოგადოების მიერ კითხვები და მოსაზრებები არ გამოთქმულა.

სკოპინგის დასკვნის გაცემის მიზნით სამინისტროში დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე საზოგადოების მიერ არ ყოფილა წარმოდგენილი წერილობითი შეშენიშვნები და მოსაზრებები დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილი იქნა საპროექტო ტერიტორია. სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ტერიტორიის გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური დახასიათება. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება. აგრეთვე გზმ-ის ეტაპზე დეტალურად იქნება წარმოდგენილი პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზმ-ს ანგარიშში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზმ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული უნდა იყოს (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და

შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

1. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის კონსულტანტის მიერ.

4. გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის აღწერა;
- პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
- ტერიტორიის/საპროექტო დერეფნის Shp ფაილები, ანძების განთავსების GIS კოორდინატები;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ მონაცემები და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
- უკვე არსებული ელექტროგადამცემი ხაზების გათვალისწინებით კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: მათ შორის ტერიტორიის ალტერნატივები შესაბამისი დასაბუთებით, არაქმედების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივის დეტალური აღწერა;
- ელექტროგადამცემი ხაზის დაცვის ზონების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნების შესრულების (დაცვის) შესახებ დეტალური ინფორმაცია.
- ფუჭი ქანების სანაყაროებისა და სამშენებლო ბანაკის SHP ფაილები, (ფართობი), ფუჭი ქანების განთავსების ადგილების შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაცია;
- სამშენებლო ბანაკის გენ-გეგმა (არსებობის შემთხვევაში);
- ინფორმაცია შესასრულებელი სამუშაოების ხანგრძლივობის შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია დროებითი გზების შესახებ, დროებითი გზის პროექტის აღწერა (Shp ფაილებთან ერთად);
- საპროექტო მონაკვეთის ძირითადი ინფრასტრუქტურის დაშორება მოსახლეობასთან კონკრეტული მანძილების მითითებით;
- დეტალური ინფორმაცია ფიზიკური/ეკონომიკური განსახლების შესახებ (არსებობის შემთხვევაში).
- მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- საპროექტო ეგხ-ს მშენებლობაზე დასაქმებული ადამიანების საერთო რაოდენობა მათ შორის დასაქმებულთა ადგილობრივების წილი;
- მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- წყალმომარაგების პროექტის აღწერა, შესაბამისი ნახაზებით თუ როგორ მოხდება სამშენებლო ბანაკის (არსებობის შემთხვევაში) სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება;
- სამშენებლო ბანაკის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხი: საასენიზაციო ორმოს ტევადობა; სასედიმენტაციო გუბურების მოწყობა და ა.შ;

- საპროექტო ეგზ-ს და აგრეთვე სამშენებლო ბანაკის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობების და რაოდენობის შესახებ ინფორმაცია და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
- სამშენებლო ბანაკზე გათვალისწინებული საწვავის შესანახი რეზერვუარების ტიპი და ტევადობა;
- ეგზ-ს განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით).

4.1 საპროექტო დერეფანში ჩატარებული გეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს:

- რელიეფი (გეომორფოლოგია);
- გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა;
- სეისმური პირობები;
- ჰიდროლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური პირობები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე;
- საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;
- მშენებლობის დაწყებამდე საპროექტო დერეფანში ჩასატარებელი დეტალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევების სამუშაო პროგრამა (ჭაბურღილების რაოდენობა, ადგილმდებარეობა, ლაბორატორიული კვლევები გრუნტების ლაბორატორიული კვლევის შედეგები და ა.შ.);
- საპროექტო დერეფანში ჩატარებული საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევის შედეგების საფუძველზე საშიში გეოდინამიკური პროცესების (მეწყერი, ღვარცოფი, ეროზიული პროცესები) განვითარების თვალსაზრისით რთული უბნების ადგილმდებარეობის აღწერასთან ერთად მოცემული უნდა იყოს გასატარებელი კონკრეტული პრევენციული ღონისძიებები (კონკრეტული ლოკაციისა და გეოდინამიკური პროცესებისთვის);
- გეოლოგიური კვლევის შედეგების გათვალისწინებით შემუშავებული დასკვნები და რეკომენდაციები;

4.2 ბიოლოგიური გარემო:

- გზმ-ის ანგარიშში აისახოს სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია, უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ცხოველებზე, მათ შორის ფრინველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს „წითელი ნუსხით“ დაცულ სახეობებზე), მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე. წარმოდგენილი უნდა იქნას ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები;
- გზმ-ის ანგარიშში აისახოს ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიაზე ზემოქმედებას/ჭრას დაქვემდებარებულ ხე-მცენარეებთან დაკავშირებით. საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი მცენარეების ჭრის შემთხვევაში, ქმედებები განხორციელდეს საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნათა შესაბამისად, ხოლო 8 სმ-ზე ნაკლები დიამეტრის მქონე ხე მცენარეების საკომპენსაციოდ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან შეთანხმებით განხორციელდეს საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 13 აგვისტოს №241 „ტყის მოვლისა და აღდგენის წესის შესახებ“ დადგენილების მიხედვით მომზადებული ტყის აღდგენის პროექტით

დაგეგმილი ღონისძიებების დაფინანსებისთვის მონეტარული კომპენსაცია, რომელიც მოხმარდება ტყის მოვლა-აღდგენის ღონისძიებებს.

- გზშ-ის ანგარიშში აისახოს ინფორმაცია ეგზ-ის საყრდენების მდინარის კალაპოტთან დაშორებასთან დაკავშირებით. საჭიროების შემთხვევაში, ანგარიშში აისახოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული მდინარეების ელექტროგადამცემი ხაზით გადაკვეთის შედეგად, წყლისა და წყალზე დამოკიდებულ სახეობებზე გამოწვეული ზემოქმედების შესახებ, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილების, შერბილებისა და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია. ასევე ბიომრავალფეროვნების თავში ცალკე განხილული იყოს ფრინველებისთვის შემარბილებელი ღონისძიებები, კერძოდ მარკირების, ხაზების ერთმანეთთან დაშორებების და სხვ.
- ზემოაღნიშნული კვლევების შედეგების საფუძველზე, მონიტორინგის გეგმაში აისახოს ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი.

4.3 კულტურული მემკვიდრეობა:

- უნდა განხორციელდეს სამშენებლო სამუშაოების კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებსა და კულტურულ ფასეულობებზე პირდაპირი და არაპირდაპირი ზემოქმედების გამოვლენა, აღწერა და შედეგების შესწავლა, ზემოაღნიშნული აისახოს გზშ-ს ანგარიშში;
- გზშ-ის ანგარიშის მომზადების პროცესში ჩართული უნდა იყოს შესაბამისი კომპეტენციის სპეციალისტი (ისტორიკოსი/არქეოლოგი), რათა გამოირიცხოს შესაძლო არქეოლოგიური ობიექტების დაზიანების რისკები.

1. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ტექნიკის მუშაობისას;
- ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე;
- ელექტრომაგნიტური გამოსხივებით გამოწვეული ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- კუმულაციური ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე, მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკი, შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, მათ შორის ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეჯამება;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;

- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების მართვის გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზშ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

1. გზშ-ის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- აეროფოტო სურათზე (მაღალი გარჩევადობით) დატანილი საპროექტო არეალის სქემატური რუკა ბეჭდური და ელექტრონული ფორმით (A3 ფორმატი; Shape ფაილი WGS_1984_37N(38N) პროექციით), სადაც მოცემული იქნება საპროექტო ეგზ-ს ინფრასტრუქტურული ობიექტები, საპროექტო ეგზ, სამშენებლო ბანაკი (არსებობის შემთხვევაში), სამშენებლო მოედანი, სანაყაროს ტერიტორია;
  - აეროფოტო სურათზე (მაღალი გარჩევადობით) დატანილი პროექტის ალტერნატიული ვარიანტების სქემატური რუკა ბეჭდური და ელექტრონული ფორმით (A3 ფორმატი; Shape ფაილი WGS_1984_37N(38N) პროექციით), სადაც მოცემული იქნება საპროექტო ეგზ-ს ინფრასტრუქტურული ობიექტები, საპროექტო ეგზ, სამშენებლო ბანაკი, სამშენებლო მოედანი, სანაყაროს ტერიტორია;
- „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს № 299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, **45 217 მ²** მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში. კერძოდ: ჭიათურის სატყეო უბნის გეზრულის სატყეოსა (კვარტალი N2, N3 – 14 471 კვ.მ.) და ბერეთისას სატყეოში (კვარტალი N5, N6 – 13 355 კვ.მ.), ასევე, საჩხერის სატყეო უბნის კორბოულის სატყეოში (კვარტალი N21, N23, N28 – 17 391 კვ.მ.). სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე სანაყაროს მოწყობას კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს. ასევე, სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე საქმიანობა საჭიროებს შეთანხმებას ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან.
- საჩხერისა და ჭიათურის მუნიციპალიტეტებში ელექტროგადამცემი ხაზის („იმერეთი“ 110 კვ.) საპროექტო ტერიტორია, წარმოდგენილი დოკუმენტაციისა და სააგენტოში არსებული ინფორმაციის საფუძველზე, კვეთს ჭიათურის მანგანუმის საბადოსა და ამავე საბადოზე გაცემული წიაღით სარგებლობის ლიცენზიის N100330 (მანგანუმის მოპოვება, შპს „ჯორჯიან მანგანუმი“, 19.12.2006 წ., 40 წლის ვადით) კონტურს. „წიაღის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-8 მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, აკრძალულია წიაღის ფონდის მიწების საკუთრების უფლებით, იჯარით ან სხვა ფორმით გაცემა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სისტემაში შემავალ საჯარო სამართლის იურიდიულ პირთან-წიაღის ეროვნულ სააგენტოსთან შეთანხმების გარეშე, ხოლო ლიცენზირებული ობიექტის შემთხვევაში – აგრეთვე ლიცენზიის მფლობელთან შეთანხმების გარეშე. აღნიშნულიდან გამომდინარე გზშ-ის ანგარიშს თან უნდა ახლდეს შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტები.

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „უსასრულო ენერჯიას“ მიერ წარმოდგენილ საჩხერისა და ჭიათურის მუნიციპალიტეტებში ელექტროგადამცემი ხაზის (იმერეთი 110 კვ.) გაყვანისა და ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.